

Tilsvar Faktisk.no

Tilsvar Faktisk.no

Naturfilmkanalen har fått forelagt 7 punkter som Faktisk.no mener er feilaktig og/eller misvisende i dokumentaren Økonomibløffen.

Naturfilmkanalen har svart med et 6 sider dokument på spørsmål fra Faktisk.no. Da vi ble spurt om å levere ytterlig informasjon og dokumentasjon om dokumentaren, ønsket vi å vente med å svare fordi Faktisk.no til da ikke hadde kommet med noen påstander om faktafeil i dokumentaren. Vi ønsket å få se hva Faktisk mente var feil.

Da vi fikk forelagt hva Faktisk.no stiller spørsmål ved i "Økonomibløffen" ønsket Naturfilmkanalen å få se hele artikkelen fra Faktisk.no. Dette for å gi et godt og tilfredsstillende tilsvar. Det fikk vi ikke mulighet til.

I stedet fikk vi en arbeidsdag til å gi tilsvar.

Naturfilmkanalen mener at Faktisk.no tar feil, eller misforstår, på samtlige punkt og vil begrunne dette slik.

Punkt 1.

Påstand fra Faktisk.no

Ifølge Statnett blir det investert fem og en halv milliard kroner i nye kraftlinjer for å få ut strømmen fra vindkraftanleggene på Fosen. Linjenettet skal i sin helhet betales over nettleien til norske forbrukere. Dette er en skjult subsidie til vindkraften.

I konsesjonen som ble gitt til Fosen-kabelen står det at alternativet til å bygge kabelen over Fosen var å oppgradere en eksisterende ledning i indre Trøndelag, noe som i utgangspunktet ville være billigere. Fosen-kabelen fikk konsesjon fordi Statnett, NVE og Olje- og energidepartementet hadde kommet til at vindkraftutbyggingen i området ville føre til at kabelen ble mer lønnsom, og dermed veie opp for ekstrakostnadene. Står dere likevel ved påstanden om at Fosen-kabelen er en skjult subsidie til vindkraften?

Svar fra Naturfilmkanalen punkt 1:

I Økonomibløffen snakker vi ikke om Fosen-kabelen. Vi snakker om en 420 kV kraftlinje.

Investeringene i denne forbindelsen beløper seg ifølge Statnett til ca. 5,5 milliarder totalt for hele forbindelsen. Statnett har hele tiden vært krystallklare på at denne 420 kV forbindelsen ikke ville blitt bygd uten at Statkraft bandt seg til å ta en investeringsbeslutning for Fosen utbyggingen av vindkraft. Denne nettforbindelsen er derfor uten tvil utløst av vindkraftutbyggingen. Utbygging av sentralnett finansieres over nettleien til norske strømbbrukere. Derfor representerer denne utbyggingen en subsidie.

Michael Hoel som er samfunnsøkonom ved den uavhengige forskningsinstitusjonen, Universitetet i Oslo, er enig med oss i prinsippet om at når staten finansierer nettutbygging som er utløst av vindkraftutbygging så må det karakteriseres som en subsidie. Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt det er en skjult subsidie så har ikke myndighetene fremstilt denne nettutbyggingen for befolkningen som en subsidie til kraftnæringen. Vi har derfor konkludert med at dette er en skjult subsidie. Spørsmålet om oppgradering av andre nettforbindelser i samme region er irrelevant i forbindelse med vår påstand.

Naturfilmkanalen står ved vår påstand.

Punkt 2

Påstand fra Faktisk.no

Dere viser også til kabelen som skal bygges mellom Balsfjord og Skaidi. I filmen sier dere: «disse investeringene er i stor grad grunnlagt med utbygging av vindkraft, og vil legge til rette for en voldsom utbygging av vindkraft i Øst-Finnmark». I konsesjonen til denne kabelen står det imidlertid at det er lite potensiale for vindkraft i området, og at det meste av den nye strømmen som kobles til nettet vil være vannkraft. Det ser altså ut til at påstanden om at utbyggingen av Balsfjord-Skaidi-forbindelsen vil legge til rette for en voldsom utbygging av vindkraft er i strid med konsesjonsvedtaket, og at det derfor ikke er grunnlag for å hevde dette. Ifølge Statnett er det bare en ledning mellom Adamselv og Varangerbotn som kan knyttes til vindkraft, men det er foreløpig ikke søkt om konsesjon til denne. Mener dere likevel at det er riktig at investeringene i stor grad er grunnlagt med utbygging av vindkraft, slik det hevdes i filmen?

Svar fra Naturfilmkanalen punkt 2:

Vi har tatt utgangspunkt i vedlagte skisse nedenfor som er den beste sammenstillingen vi har funnet av kostnadene for nettplanene for Finnmark som samlet beløper seg fra 3 til nesten 4 milliarder.

I denne skissen er punkt C og D (Adamselv -Varangerbotn og en forbindelse til Finland over Ivalo) grunnlagt med utbygging av vindkraft. Nedenfor vedlagte kart viser vindprosjekter i midt og øst-Finnmark. De fleste av disse store prosjektene vil, om bygd, kreve et forsterket kraftnett for å kunne realiseres. Forbindelsen via vindkraftverket Davvi til Finland er en ytterligere slik forbindelse som er under planlegging. Basert på dette kartet som vi viser i filmen, men som Faktisk.no ikke ser ut til å ha merket seg, burde det være åpenbart for enhver at noen har lagt store planer for vindkraftutbygging i øst-Finnmark. Det er også klart at dette ikke kan skje uten et nytt kraftnett. Svært mye av kraftnettet som planlegges øst for Skaidi (og trolig også strekningen Balsfjord – Skaidi) bør derfor ses på som å være helt eller delvis grunnlagt med utbygging av vindkraft.

Det er derfor ingen tvil om at disse store nettinvesteringene i stor grad er utløst med tanke på utbygging av ny vindkraft.

I følge Finnmark Kraft har de kun 2 utbyggingsplaner for vannkraft (Småkraft) mens de har en rekke store vindkraftverk i utvikling. Dette i følge nettsiden til Finnmark Kraft.

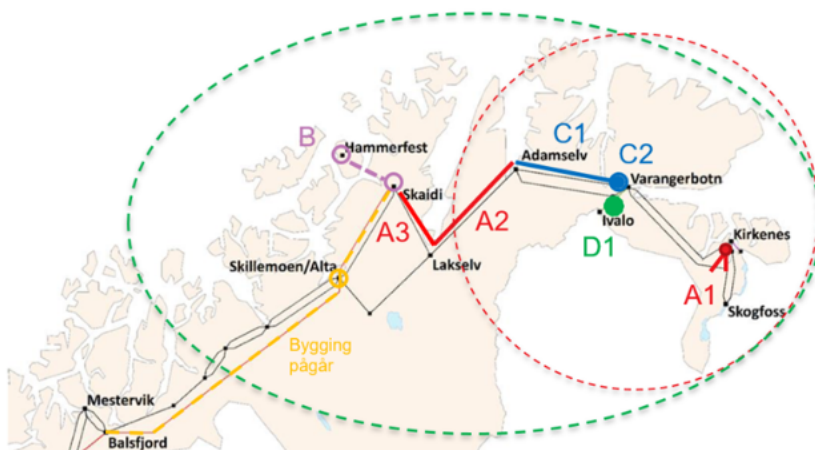
Sitat fra nettsiden til Finnmark Kraft:

"Vindkraftressursene i Finnmark er enorme. Pr i dag eier og drifter vi 2 av fylkets fire vindkraftverk, Havøygavlen og Hamnefjell. Nærmere info om kraftverkene finner du [her](#).

I tillegg utvikler vi nye prosjekter, enten alene, eller i samarbeid med andre. Vi har meldt inn ett område i Måsøy kommune hvor vi ønsker å bygge vindkraftverk. I tillegg har Finnmark Kraft overtatt 3 konsesjonsøknader fra Statoil. Vi har også flere andre områder vi vurderer, og vil komme tilbake med mere informasjon senere".

Vilgesrassa vindkraftverk
Hamnefjellet vindkraftverk
Båtsfjordfjellet vindkraftverk
Snefjordfjellet vindkraftverk"

Naturfilmkanalen står ved vår påstand

*Omfang av stasjonsløsninger er ikke endelig avklart, og usikkerhetsanalyse er ikke utført ennå

Veikartets tiltak:

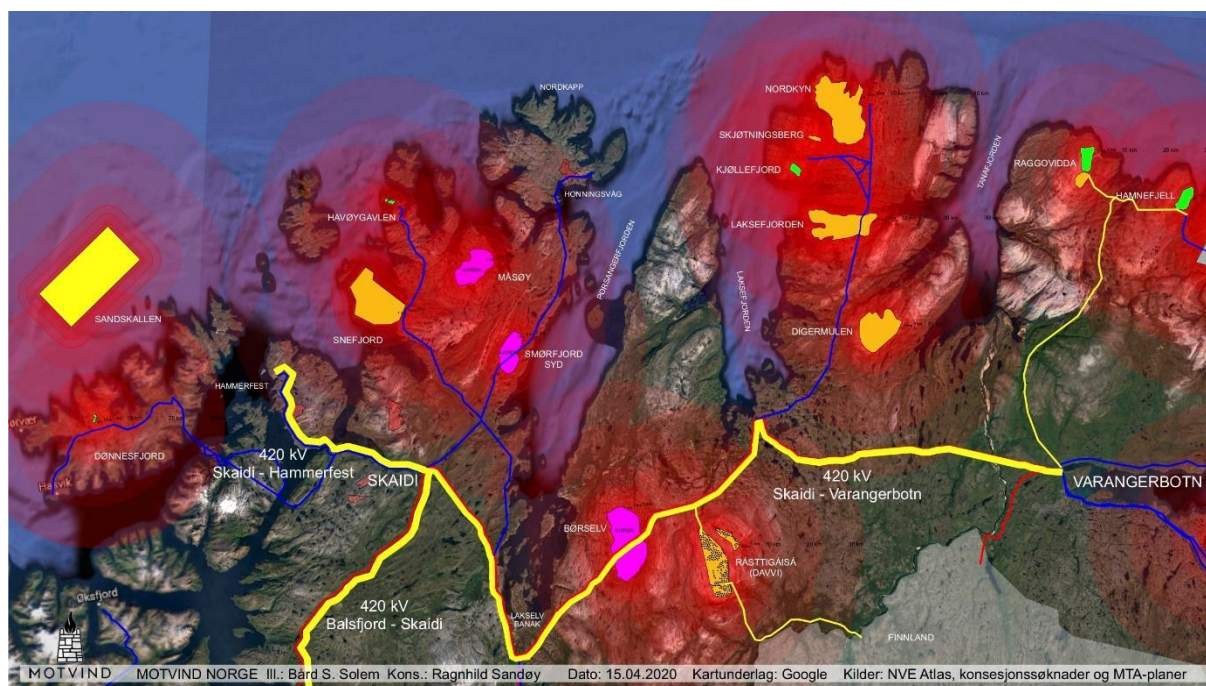
- A: Ny ledning Skaidi-Adamselv + Kirkenes-tiltak
- B: Ny ledning Skaidi-Hammerfest + nye stasjoner
- C: Ny ledning Adamselv-Varangerbotn + ny stasjon
- D: Økt kapasitet mot Finland

Begrunnelse:

- Forbruksvekst + forsyningsikkerhet
- Elektrifisering petroleum
- Vindkraft
- Kraftmarkedet (inkl. vind+forbruk)

Foreløpig basiskostnad*:

- 800 – 1000 MNOK
- 1000–1400 MNOK
- 700 – 900 MNOK
- 300 – 600 MNOK

Vindprosjekter i midt og øst-Finnmark. Grønt er bygde vindkraftverk, gult er meldte vindkraftverk hvor flere av dem har ligget hos NVE i påvente av nytt kraftnett (med andre ord har noen vindutbyggere gått inn og satt sitt «bumerke» på disse områdene i påvente av nytt kraftnett). De lille prosjektene er nye vindprosjekt under utvikling i dag som nettverket i Motvind har identifisert. Der kan være adskillig flere som vi ikke vet om ennå.

Punkt 3

Påstand fra Faktisk.no

I dokumentet dere sendte oss står det at norske forbrukere betaler flere milliarder i året gjennom nettleien for at vindkraften skal eksporteres til utlandet. Dere hentyder også til beregninger som tilsier at flaskehalsinntektene fra overføringskablene til utlandet bare reduserer nettleien med 23 kr per husholdning i snitt. Tall vi har fått fra Statnett tilsier at flaskehalsinntektene har ført til en reduksjon i nettleien for transmisjonsnettet på 5,319 milliarder kroner i perioden 2006-2019. Står dere fremdeles inne for summen dere oppga overfor oss, og hva er i så fall begrunnelsen deres for det?

Svar fra Naturfilmkanalen:

Den samlede ekstrakostnaden som norske strømbrukere betaler for nettinvesteringer til vindkraft over nettleien, ligger ifølge våre beregninger i snitt mellom 1,5 og 2 milliarder årlig.

Statnetts [rapport](#) for North Sea Link indikerer en prisøkning på 3-4 øre for de to kablene (England og Tyskland) som bygges i dag. Vi har vært konservative og bare brukt 2,5 øre i vårt basisestimat. Preiseffekt på 1-3 øre per KWh fra en eventuell NorthConnect kabel i fremtiden kommer i tillegg.

Når det gjelder tallet som Faktisk.no har fått fra Statnett for flaskehalsinntekter (5,319 milliarder) er det en blanding av brutto og netto inntjening og bør derfor ikke brukes i denne sammenheng. Se heller tallene for perioden 2006 – 2018 i linken nedenfor. Her har OED vist det faktiske nettobidraget til nettleien fra

flaskehalsinntektene. Det er den korrekte måten å gjøre det på. Det er nødvendig å ta hensyn til utgiftene på utenlandsforbindelsene også.

Vi legger til grunn at Faktisk.no sin oppgave er å sjekke de tallene og påstandene som er oppgitt i filmen. Vårt poeng om flaskehalsinntektene var kun en supplerende opplysning i et skriv vi sendte dere og burde derfor ikke behøve kommentar i denne sammenheng. For ordens skyld skal vi imidlertid kommentere noen tall vi har regnet på.

Flaskehalsinntekter fra utenlandskablene for perioden 2012 til 2016 viser at en gjennomsnittlig husholdning har fått 23 kr redusert nettleie per år i perioden. Regner vi med alle utenlandsforbindelsene for tidsrommet mellom 2006 og juni 2018 blir tallet 38 kroner spart per husholdning.. Men, igjen, dette er et tema som vi ikke har gått inn på i filmen og det er derfor ikke relevant for denne faktasjekken.

<https://e24.no/olje-og-energi/i/K3GaXX/regjeringen-utenlandskabler-ga-28-milliarder-kroner-mindre-i-nettleie>

Naturfilmkanalen står ved vår påstand.

Punkt 4

Påstand fra Faktisk.no I filmen beskrives elsertifikatene som et «redskap for å øke vindkraftproduksjonen i Norge». Tall fra NVEs årsrapporter tilsier imidlertid at norsk vannkraft har fått 29 millioner elsertifikater, mens norsk vindkraft har fått 5,8 millioner elsertifikater. Mener dere at det er rimelig å beskrive elsertifikatene utelukkende som et redskap for å øke vindkraftproduksjonen i Norge, disse tallene tatt i betraktning?

Svar fra Naturfilmkanalen:

I våre beregninger av elsertifikatkostnad har vi sett direkte på tall for hva norske strømbbrukere faktisk har betalt for elsertifikatene. Vi ser på denne totalsummen som en investering i vind og vann i Norge. NVE og NORWEA, som Faktisk.no viser til, går en omvei og regner ut kostnadstall basert på antall sertifikater utdelt. Dermed unngår de å forholde seg til hva norske strømkunder faktisk har betalt - de betaler nemlig også sertifikatkostnader til Sverige.

Går man tilbake og ser på debatten og det som ble skrevet om elsertifikatordningen, som da den ble vedtatt i 2011 het grønne sertifikater, er det ikke tvil om at den var myntet på vindkraft da den først ble laget. Noen partier fikk imidlertid i siste runde gjennomslag for at også vannkraft skulle få elsertifikater - og med en viss tilbakevirkende dekning. Det er ingen tvil om at det var elsertifikatene ("de grønne sertifikatene") som satte det store vindkrafteventyret i gang. Dette var også hensikten med hele ordningen.

Naturfilmkanale står inne for påstanden.

Punkt 5

Fra Faktisk.no

I dokumentet dere sendte til oss anslår dere at elsertifikatene til vindkraften vil koste norske forbrukere 11 milliarder kroner i perioden 2015-2035. Norwea og NVE har utført og kontrollert beregninger for oss knyttet til prisen på elsertifikater til norsk vindkraft (se vedlagt regneark). Beregningene for perioden

2012-2019 er basert på historisk vindkraftproduksjon og historiske snittpriser på elsertifikater, mens beregningene for perioden 2020-2035 er basert på fremskrivninger som blant annet bygger på den predikerte prisutviklingen i NECS og SKM. Ifølge disse beregningene har elsertifikatene til norsk vindkraft så langt kostet i overkant av 700 millioner kroner, mens den samlede prisen vil bli ca. 3 milliarder. Mener dere likevel at elsertifikatene til norsk vindkraft vil koste norske forbrukere 11 milliarder i perioden 2015-2035, og hva er i så fall begrunnelsen deres for det?

Svar fra Naturfilmkanalen

Vi vil påpeke at det Faktisk.no skal sjekke er om de tallene vi har oppgitt i filmen er riktige. I dette tilfellet skal Faktisk.no avgjøre om vårt estimat for totale kostnader for kraftkundene på mellom 60 og 100 milliarder er uriktig.

Siden 60 er minimum så er oppgaven deres å sjekke om den totale kostnaden for forbrukerne kan bli under 60 milliarder. Å estimere dette innebærer en rekke fremskrivninger av kostnader hvor hver enkelt person som vurderer dette er nødt til å gjøre sine egne antagelser. Faktisk.no sin oppgave er her å vurdere om det totale tallet er et rimelig tall. Det blir da ikke riktig å bare se på de individuelle tallene som ligger bak et midlere scenario i denne utregningen.

Dette rett og slett fordi det dreier seg om fremskrivninger inn i fremtiden hvor ingen vet sikkert hva som kan skje. Det er åpenbart for oss at hverken NVE, NORWEA eller Faktisk.no har den nødvendige kompetanse til å beregne denne totalkostnaden. Vi foreslår derfor at Faktisk.no ber en uavhengig faginstans om å vurdere hvorvidt en ekstrakostnad over 20 år på mellom 60 og 100 milliarder fra elsertifikater, nett til vindkraften og økning i kraftpris fra kabler er urimelig basert på de opplysninger som vi har gitt dere. Vi samarbeider gjerne om dette.

Kommentarer til de tallene Faktisk.no spør om:

NVE og NORWEA bruker her en regnemetode som tillater dem å overse det faktiske beløpet som norske strømkunder har betalt inn til ordningen for å fremme utbygging av vind og vann i Norge. Det som er interessant for strømbrukerne er hvor mye som faktisk er innbetalt til ordningen fra dem. Dette er ganske åpenbart med mindre man mener at el-sertifikatordningen skal være en sosial støtteordning fra oss til svenskene som hittil har fått mye av innbetalingene våre.

Vi har sett på hele elsertifikatperioden fra 2012 - 2035 for elsertifikatene. Vi spurte først NVE om de kunne beregne hva den totale elsertifikatkostnaden ville bli. Vi fikk til svar at NVE «ikke gjorde fremskrivninger av elsertifikatkostnaden». Siden NVE ikke ville gjøre fremskrivninger gjorde vi selv et estimat og kom frem til at det totale innbetalte beløpet til sertifikatordningen fra norske forbrukere kunne maximum bli 20 milliarder (merk at NVE har sagt opp til 40 milliarder). Per i dag er det innbetalt nesten 10 milliarder fra norske strømbbrukere ifølge data fra NVE. . Vi har antatt at det endelige forholdet mellom vind og vann er ca. 2/3 vind og 1/3 vann og regnet ut hvor mye som totalt sett vil gå til vind og vann i ordningens levetid Vi anslår at som et minimum skal 6-7 milliarder av innbetalingene under elsertifikatordningen frem til 2035 tilskrives vindkraft. Trolig betydelig mer.

Naturfilmkanalen står ved vår påstand.

Punkt 6

Fra Faktisk.no

I filmen påstås det også følgende: «Vindkraftproduksjonen varierer sterkt etter som det blåser. Alle ustabile produksjonskilder som vind og solenergi må ha balansekraft. Dette kalles også utjevningskraft og er en skjult subsidie til vindkraftanleggene. (...) De får balansekraften, som vindkraftverkene er helt avhengige av, gratis.» Det er imidlertid ikke riktig at balansekraften er gratis. Magnus Korpås, professor ved Institutt for elkraftteknikk ved NTNU, sier følgende til oss: «Det er overhodet ingen subsidier knyttet til det. Den ubalansen må [vindkraftprodusentene] selv dekke inn gjennom sine strømvavtaler og dekke inn ekstrakostnaden ved å kjøpe i regulerkraftmarkedet.» Korpås forklarer videre at balansekraften, som dyttes inn i kraftnettet når forbruket er høyere enn produksjonen, kjøpes inn av Statnett i egne regulerkraftmarkeder. Kraftprodusentene, inkludert vindkraftprodusenter, som har vært med på å skape ubalansen må betale for kraften Statnett kjøpte inn via den nordiske balanseavregningen. Holder dere fast ved at balansekraften er gratis, og dermed en skjult subsidie til vindkraften?

Svar fra Naturfilmkanalen:

Her har professor Korpås åpenbart ikke forstått hva vi snakker om og beskriver et annet aspekt ved kraftmarkedet. Subsidien ligger i at balansekraften er gratis tilgjengelig som en tjeneste når vindkraften trenger den. Ikke av at vindkraftprodusentene kjøper kraft til markedspris. Det kan alle gjøre.

I Norge dominerer vannkraften med mer enn 95 %. Uten denne tilgjengeligheten fra vannkraften, har vindkraft ingen verdi. Det er denne gratistjenesten fra vannkraften som vindkraftbransjen koser seg over når de snakker om «vind og vann hand i hand».

I Tyskland må balansekrafta være tilgjengelig 24/7. Det koster penger å kjøre kull- og gasskraftverkene på lavbluss i beredskap for vindkraften. Denne tjenesten har derfor en høy verdi, men den får vindkraften gratis i Norge.

Subsidiefunksjonen gjelder hele produksjonssystemet og ikke bare de kWt som kreves til «balanse» av vindkrafta.

Balansekraften er altså en gratis vare som er tilgjengelig 24/7. Ikke at en kjøper kraft fra et vannkraftanlegg.

Naturfilmkanalen står ved vår påstand.

Punkt 7

Fra Faktisk.no

Mener dere at «Økonomibløffen» har bidratt til en mer opplyst debatt om norsk vindkraft?

Svar fra Naturfilmkanalen:

Økonomibløffen som er en del av serien "Møller og Avmakt" er helt klart svært viktig både for politikere, journalister og mennesker som ønsker å få bedre og ny kunnskap om økonomien i vindkraft i Norge. Filmen fyller et stort hull i vårt kunnskapsgrunnlag om vindkraftens samfunnsøkonomi. Den har helt klart bidratt til økt kunnskap og en opplyst og viktig debatt om vindkraftsaken.